

Ваҳйи Исои Масеҳ — Рақами се

Ошкор сохтани асосҳои нубуввати: Тадқиқоте дар бораи Ваҳй ва роҳи Ҳақиқат

Jeff Pippenger

2023-08-21

«Пас, ҳангоми ҷустуҷӯ кардани киштзор ва кандан барои гавҳарҳои гаронбаҳои ҳақиқат, ганҷҳои ниҳонӣ шинохта мешаванд. Ба таври ғайриҷашмдошт мо маъдани гаронбаҳоеро меёбем, ки бояд ҷамъ оварда ва гиromӣ дошта шавад. Ва ҷустуҷӯ бояд идома ёбад. То ин дам бисёре аз ганҷҳои ёфташуда наздики рӯйи замин қарор доштанд ва ба осонӣ ба даст меомаданд. Вакте ки ҷустуҷӯ ба таври дуруст анҷом дода мешавад, ҳар кӯшише ба ҳарч дода мешавад, то фаҳмиш ва дил пок нигоҳ дошта шаванд. Ҳангоме ки зехн кушода нигоҳ дошта мешавад ва пайваста дар киштзори ваҳй ҷустуҷӯ мекунад, мо захираҳои гании ҳақиқатро хоҳем ёфт.»

«Ҳақиқатҳои куҳан бо паҳлуҳои нав ошкор хоҳанд шуд, ва ҳақиқатҳои падида хоҳанд омад, ки дар ҷустуҷӯ нодида монда буданд. Ҳақиқатҳои пурқудрат зери софистикаи гумроҳӣ дафн шуда буданд, аммо онҳоро ҷӯяндаи кӯшо хоҳад ёфт. Вакте ки ӯ хазинахонаи гавҳарҳои гаронбаҳои ҳақиқатро меёбад ва мекушояд, ин ғоратгарӣ нест; зеро ҳамаи онҳое ки ин гавҳарҳоро қадр мекунанд, метавонанд онҳоро соҳиб шаванд, ва он гоҳ онҳо низ хазинахонае хоҳанд дошт, ки барои дигарон бикушоянд. Касе ки мебахшад, худро аз ин ганҷ маҳрум намесозад; зеро ҳангоме ки ӯ онро меомӯзад, то онро ба гунаи баён намояд, ки дигаронро ҷалб кунад, ганҷҳои нав меёбад....»

«Онҳое ки пеши мардум ҳамчун омӯзгорони ҳақиқат меистанд, бояд бо мавзӯҳои бузург сарукор гиранд. Онҳо набояд вақти гаронбаҳоро ба сухан гуфтан дар бораи мавзӯҳои ночиз сарф намоянд. Бигзор онҳо Каломро омӯзанд ва Каломро мавзиза намоянд. Бигзор Калом дар дастҳои онҳо ҳамчун шамшерӣ тез, дудам ба бошад. Бигзор он ба ҳақиқатҳои гузашта шаҳодат диҳад ва он чиро, ки дар оянда хоҳад буд, нишон диҳад.

«Нури бештар бар ҳамаи ҳақиқати бузурги нубувват хоҳад дурахшид, ва онҳо бо тозагӣ ва ҷилои равшан дида хоҳанд шуд, зеро шуоъҳои дурахшони Офтоби Адолат ҳамаро мунаввар хоҳанд сохт». Manuscript Releases, ҷилди 1, 37–40.

Ман боварӣ дорам, ки акнун бо мақолаҳои пешина ба қадри кофӣ тасвирҳои нубувватиро дар ҷойи худ қарор додаам, то ҳангоме ки ба пешравӣ дар китоби Ваҳй оғоз мекунам, нуқтаи хубе барои мурочиат дошта бошем. Агар шумо ин мақолаҳоро дар шакли онлайн мехонед, умедворам мефаҳмед, ки мақолаҳо аз рӯи таърих ба тартиб оварда шудаанд. Ман дарк мекунам, ки дар миёни онҳое, ки ин мақолаҳоро пайгирӣ мекунанд, касоне ҳастанд, ки бо бештарини он чи ман баён мекунам, ошноянд, ва ба онҳо барои ҳамаи тақдирҳои узр пешкаш менамоям. Ман кӯшиш кардаам барои ҳақиқатҳои, ки мо бо онҳо сарукор дорем, ба қадри кофӣ пуштибонии Китоби Муқаддас пешниҳод намоям, то касе ки бо усулҳои, ки Future for America ба кор мебарад, нав аст, онҳоро дарк кунад ва ҳамчунон ҳамроҳ бимонад,

ҳарчанд мумкин аст аз ин мафҳумҳо он дараҷа ошноие надошта бошад, ки бисёре аз мо аллакай дорем.

Дар китоби Ваҳй баъзе ҳақоиқи бисёр қудратманд кушода шудаанд, ки то чанде пеш ман ҳаргиз онҳоро дарк накарда будам. Ман метавонистам ин ҳақоиқро танҳо дар арсаи умумӣ пеш гузорам, бе он ки пеш аз баёни онҳо аввал як муқаддимаи дорои пуштибонии набавиро бино намоям; аммо ин ҳақоиқ то андозае нав ва то ин ҳад чиддӣ ҳастанд, ки ман омода набудам онҳоро бе ягон асосе, ки ҳақоиқ бар он ниҳода шаванд, баён кунам; ҳақоиқе ки, ба эътиқоди ман, ҳамчун кушода шудани муҳрҳои китоби Ваҳй муаррифӣ шудаанд, ки андаке пеш аз баста шудани давраи имтиҳон рӯй медиҳад.

Ва ӯ ба ман гуфт: «Суханони нубуввати ин китобро мӯҳр назан, зеро ки вақт наздик аст. Ҳар кӣ золим аст, бигзор ҳанӯз золим бошад; ва ҳар кӣ нопок аст, бигзор ҳанӯз нопок бошад; ва ҳар кӣ одил аст, бигзор ҳанӯз одил бошад; ва ҳар кӣ муқаддас аст, бигзор ҳанӯз муқаддас бошад». Ваҳй 22:10, 11.

Исо як аслеро дар бораи таълими ҳақиқат баён кард, ки ман бовар дорам дар ин ҷо татбиқ мешавад. Ин асл дар доираи муайян сохтани кори Рӯҳулқудс ҷой дода шудааст.

Ва ҳангоме ки Ё биёяд, ҷаҳонро дар бораи гуноҳ, ва дар бораи адолат, ва дар бораи доварӣ маҳкум хоҳад кард: Дар бораи гуноҳ, зеро ба Ман имон намеоваранд; Дар бораи адолат, зеро ки Ман назди Падари Худ меравам, ва шумо Маро дигар нахоҳед дид; Дар бораи доварӣ, зеро мири ин ҷаҳон маҳкум шудааст. Ман ҳанӯз чизҳои бисёр дорам, ки ба шумо бигӯям, лекин шумо ҳоло тоқати онҳоро надоред. Аммо ҳангоме ки Ё, Рӯҳи ростӣ, биёяд, шуморо ба тамоми ростӣ ҳидоят хоҳад кард; зеро ки Ё аз ҷониби Худ сухан нахоҳад гуфт, балки ҳар он чи бишнавад, ҳамонро хоҳад гуфт; ва аз воқеаҳои оянда ба шумо хабар хоҳад дод. Ё Маро ҷалол хоҳад дод, зеро ки аз он Маро гирифта, ба шумо эълон хоҳад кард. Юҳанно 16:8–16.

Вақте ки Масеҳ гуфт: «Ман ҳанӯз чизҳои бисёре дорам, ки ба шумо бигӯям, лекин шумо онҳоро алҳол бардошта наметавонед», ин эътиқоди маро таъйид мекунад, ки ҳоло низ бисёр чизҳо барои баён кардан вучуд доранд, аммо нахуст бояд як муқаддимаи мантиқӣ бошад, то он ҳақиқатҳо бар он бино карда шаванд. Бо ин гуфта, оятҳои қаблӣ паёмҳои се ғариштаро ҳамчун он чизе муайян мекунанд, ки аз ҷониби Рӯҳулқудс дар маломати «ҷаҳон барои гуноҳ, ва барои адолат, ва барои доварӣ» ифода шудааст. Он се паём паёми ниҳони хушдор мебошанд, бинобар ин ин порча, ки кори Рӯҳулқудсро муайян мекунад, шаҳодати муҳим аст, зеро он таъкид менамояд, ки ин паём ба таври тадриҷӣ фаҳмида мешавад, ва он танҳо аз ҷониби онҳое фаҳмида мешавад, ки рағбани Рӯҳулқудсро доранд. Юҳанно, дар китоби Ваҳй, айнан ҳамин ҳақиқатро намояндагӣ мекунад, вақте ки ӯ муайян месозад, ки дар охири ҷаҳон ӯ як Адвентисти рӯзи ҳафтуми ибодаткунандаи рӯзи шанбе аст.

Дар рӯзи Худованд ман дар Рӯҳ будам, ва аз қафои худ овози бузургеро, мисли садои карнай, шунидам. Ваҳй 1:10.

Адвентистони рӯзи ҳафтум дар охири ҷаҳон, ки паёми мӯҳркушодашудаи Ваҳйро хоҳанд фаҳмид, инро аз он сабаб хоҳанд кард, ки онҳо «дар Рӯҳ» ҳастанд. Дар заминаи масале, ки

дар бораи он ба мо гуфта шудааст, ки «таҷрибаи халқи адвентистро тасвир мекунад», Юҳанно бокираи хирадманд аст, зеро ӯ равғани Рӯҳро дорад. Ӯ бокираҳои хирадмандро дар охири ҷаҳон намояндагӣ мекунад, ки овози бузургеро «аз паси» худ мешунаванд. «Овоз аз паси» ӯ Алфа ва Омега аст, чунон ки дар ояти навбатии ҳамон ҷо муайян шудааст, ва он овоз ба ӯ хабар медиҳад, ки ба роҳҳои қадим баргардад ва дар онҳо қадам занад.

Ҳамин тавр мегӯяд Худованд: «Дар роҳҳои биистед, ва бингаред, ва аз роҳҳои қадим бипурсед, ки роҳи некӯ кучост, ва дар он роҳ гардед, ва барои ҷонҳои худ оромӣ хоҳед ёфт». Вале онҳо гуфтанд: «Дар он роҳ нахоҳем рафт». Ирмӣ 6:16.

«оромӣ», ки Ирмӣ ба он ишора мекунад, рехтани Рӯҳулқудс дар вақти борони охир аст. Дар ояти баъдӣ Ирмӣ тасвири дуҷуми бокираҳои нодонро пешкаш мекунад, ки аз бозгашт ба пояҳои Адвентизм (роҳҳои қадим) ва рафтан дар онҳо сарпечӣ мекунанд.

Ва Ман низ бар шумо ниғаҳбонон муқаррар кардам, гуфта: «Ба садои қарнаи ғӯш диҳед». Вале онҳо гуфтанд: «Ғӯш нахоҳем дод». Ирмӣ 6:17.

Вақте ки Юҳанно овозеро, ки аз паси ӯст, мешунавад, ки ӯро ба роҳҳои қадимӣ ё ба пояҳои Адвентизм роҳнамоӣ мекунад, овозе, ки ӯ мешунавад, мисли қарнаи аст. Он овоз ба воситаи «посбонон», ки Худо бар Адвентизм гузоштааст, расонида мешавад. Падар Миллер он посбоне буд, ки дар оғози Адвентизм, ҳангоми эълони фариштаи аввал, ки кушода шудани довариро эълон мекард, қарнаи хушдорро навохт. Аммо Юҳанно ба таври махсус онҳоеро ифода мекунад, ки паёми фариштаи сеюмро, ки баста шудани довариро эълон мекунад, мавъиза менамоянд. Ӯ онҳоеро намояндагӣ мекунад, ки ба пояҳои бозмегарданд, ки Худо онҳоро тавассути қори Миллер барпо намуда буд.

Мо тайи солҳои зиёд тақрибан нишон додаем (ва инро метавон дар Ҷадвалҳои Ҳабаккук ёфт), ки паёми фариштаи аввал — «аз Худо битарсед» — барои маҳкум кардани ғуноҳ аст, ва паёми фариштаи дуюм он ҷоест, ки адолат зоҳир мегардад, ва саввумӣ довариро муайян месозад. Инҳо се қадами се фариштаанд ва ҳамчунин се қадами қори Рӯҳулқудс. Ин се қадам ҳамчунин бо се ҳарфи ибронӣ, ки калимаи иброниро таркиб медиҳанд, ки ба «ҳақиқат» тарҷума шудааст, намояндагӣ мешаванд. Дар порчаи Юҳанно боби шонздаҳ, Исо дар бораи қори Рӯҳулқудс сухан мегӯяд, ки қавми Худоро ба «тамоми ҳақиқат» роҳнамоӣ мекунад, ва ҳамзамон ба онҳо «чизҳои ояндаро» нишон медиҳад. Бо вучуди ин, Исо мегӯяд, ки Ӯ «бисёр чизҳо дорам, ки ба шумо бигӯям, лекин ҳоло шумо наметавонед онҳоро бардоред».

Умедворам, ки шумо андаке аз аҳамияти калимаи иброниро, ки «ҳақиқат» тарҷума шудааст, дарк намудаед. Зеро мо акнун танҳо ба татбиқи он рамз дар омӯзиши худ оғоз кардем. Дар се ояти аввали Ваҳйи Юҳанно раванди муошират байни Худо ва инсон муайян карда мешавад. Он ҳатто пеш аз он ки Ваҳй табиати сегонаи Худоиро муайян намояд, муайян карда шудааст. Он дар оятҳои охири Ваҳй шоҳиди дуҷумро меёбад ва бо ин, бар асоси татбиқи «сатр бар сатр», нури бештаре ба вучуд меорад.

Пас, вақте ки мо Ҳастӣ 1:1–2:3-ро меафзоём, шоҳиди сеюм ва як хатти дигари нубуввати ро меёбем, то онро бар ду хатти пешина дар оғоз ва анҷоми Ваҳй гузорем.

Пас мо ваъдаи охирини Аҳди Қадимро, ки Илоси ояндаро муайян мекунад, илова менамоем, ва мо чор хатти нубувватӣ дорем.

Сипас мо боби аввали Аҳди Қадидро меафзоём, ва мо панҷ хат дорем, ки бояд онҳоро ба ҳам орем, то паёми ниҳони дар Китоби Муқаддас ёфтшавандаро ҳангоми татбиқ намудани принципи Алфа ва Омега ба ҳамаи ин хатҳо ба даст оварем. Агар мо он панҷ хатеро, ки аллакай муайян кардаем, бо татбиқ намудани ин принцип ба таври фарогир бар ҳамаи он панҷ хат ба анҷом расонем, пас бояд интизор бошем, ки анҷоми Матто ва анҷоми Юҳанно ба ҳамон маълумоте шаҳодат диҳанд, ки ҳамаи он панҷ хати нубувватии «аввал ва охир», ки мо мавриди баррасӣ қарор медиҳем, ба он шаҳодат медиҳанд.

Пайғоме, ки кушода мегардад, дар китоби Ваҳй муқаррар шудааст; бинобар ин, он барои хатҳои дигар нуқтаи истинод мебошад, мувофиқи он чи ки хоҳар Уайт моро огоҳ месозад, ки «ҳамаи китобҳои Китоби Муқаддас дар Ваҳй ба ҳам мерасанд ва ба анҷом мерасанд». Пайёми се ояти аввали китоби Ваҳй равандеро муайян месозад, ки Худо барои расонидани каломи Худ ба Юҳанно истифода мебарад, то онро бинависад ва ба калосоҳи бифиристад. Китоби аввали Аҳди Қадид, чунон ки аллакай зикр гардид, насаби Исои Масеҳро баён мекунад ва он бо як нуқтаи бисёр пурмаъно оғоз меёбад.

Китоби насли Исои Масеҳ, писари Довуд, писари Иброҳим. Матто 1:1.

Исо муоширати бевоситаи Худо бо яҳудиёни баҳсчӯй бо хомӯш кардани онҳо тавассути мавзӯи «Писари Довуд» ба анҷом расонд; мавзӯе, ки яҳудиён танҳо дар сурате метавонистанд онро дарк кунанд, агар онҳо усули китобӣ оид ба оғоз ва анҷомро фаҳмида буданд. Онҳо нафаҳмиданд, ва аксари адвентистон низ намефаҳмид. Ҳар касе ки мехоҳад бар зидди усули тақрор шудани таърих баҳс кунад, нишон медиҳад, ки ӯ намефаҳмад, ки Исроили қадим намунаи Исроили муосир аст; ва нохостагии онҳо ба бовар қардан ба он усул, айнаи ҳамон нохостагӣ дар анҷоми Исроили қадим аст, ки аз фаҳмидани ҳамин усул сарпечӣ мекард. Исо ин усулро дар муаммои ниҳони Худ ба яҳудиён намоёндагӣ намуд, вақте ки онҳоро ба муаммои он равона кард, ки чӣ гуна Хоҷаи Довуд метавонист ҳамчунин Писари Довуд бошад?

Боби аввали Юҳанно муайян месозад, ки дар ибтидо Калом назди Худо буд, ва Калом Худо буд, ва Калом ҳамаи чизҳоро офарид. Ин, албатта, бо дигар сатрҳое, ки мо ба онҳо ишора мекунем, мувофиқат дорад. Ва агар мо он гоҳ суҳанони охирини Инҷили Юҳанноро баррасӣ кунем, мебинем, ки Петрус, пас аз шунидани он ки Исо чӣ гуна марги худро барои ӯ тавсиф кард, аз Исо мепурсад, ки бо ҳавворӣ Юҳанно чӣ хоҳад шуд.

Петрус ўро дида, ба Исо гуфт: «Худовандо, ин кас чӣ хоҳад кард?» Исо ба ӯ гуфт: «Агар бихоҳам, ки ӯ то омадани Ман бимонад, туро чӣ? Ту аз пайи Ман биё». Пас ин суҳан дар миёни бародарон паҳн шуд, ки он шогирд намемирад. Аммо Исо ба ӯ нагуфт: «Ў намемирад», балки: «Агар бихоҳам, ки ӯ то омадани Ман бимонад, туро чӣ?» Ин ҳамон

шогирдест, ки бар ин чизҳо шаҳодат медиҳад ва инҳоро навиштааст; ва мо медонем, ки шаҳодати ӯ рост аст. Ва бисёр чизҳои дигари дигар низ ҳастанд, ки Исо ба ҷо овард; ки агар ҳар яке алоҳида навишта мешуд, гумон мекунам, ки ҳуди ҷаҳон ҳам наметавонист он китобҳоеро, ки бояд навишта мешуданд, дар бар гирад. Омин. Юҳанно 21:21–25.

Петрус меҳост бидонад, ки Юҳанно чӣ гуна хоҳад мурд, ё ҳатто оё Юҳанно хоҳад мурд. Ҷавоб дар он порча ду бор такрор мешавад, вақте ки Исо онро баён кард ва сипас ҳуди Юҳанно бозгӯфт: «Агар бихоҳам, ки ӯ [Юҳанно] то омадани Ман бимонад, туро ба он чӣ кор?» Юҳанно то Омадани Дуюми Исо зинда монд.

Шумо танҳо он «ҳақиқат»-ро дида ё шунда метавонед, агар ба такроршавии таърих имон дошта бошед, ва ҳамчунин ба он ки таърихе, ки бояд такрор шавад, дар охири ҷаҳон такрор мегардад. Охири ҷаҳон ҳамон ҷоест, ки Юҳанно ҳангоми навиштани китоби Ваҳй дар он буд. Китоби охирини Инҷили Юҳанно бо дигар хатҳои оғоз ва анҷом мувофиқат мекунад, зеро Юҳанноро дар таърихи воқеаҳои ҷой медиҳад, ки ба Омадани Дуюм мебаранд; дар он ҷо ӯ, ҳамчун намоёндаи онҳое ки паёми огоҳии ниҳоиро эълон мекунанд, он паёмро ба калисоҳо мефиристад.

«Дар рӯзҳои масеҳиёни аввалин, Масеҳ бори дуюм омад. Омадани аввалини ӯ дар Байт-Лаҳм буд, вақте ки ӯ ҳамчун тифл омад. Омадани дуюми ӯ дар ҷазираи Патмос буд, вақте ки ӯ Худро дар ҷалол ба Юҳанно Ваҳй навис ошкор намуд, ки ҳангоми дидани ӯ «мисли мурда ба пойҳои ӯ афтод». Аммо Масеҳ ӯро қувват дод, то тавонад он манзараро таҳаммул намояд, ва сипас ба ӯ паёме дод, то онро ба калисоҳои Осиё бинависад, ки номҳои онҳо тавсифкунандаи хусусиятҳои ҳар як калисо мебошанд.»

«Нуре, ки Масеҳ ба ходими Худ — пайғамбар — ошкор намуд, барои мост. Дар Ваҳйи ӯ паёмҳои се ғаришта дода шудаанд, ва инчунин тавсифи он ғариштае, ки мебоист бо қудрати бузург аз осмон фуруд ояд ва заминро бо ҷалоли худ мунаввар созад. Дар он огоҳӣҳо бар зидди шарорате, ки дар айёми охир вучуд хоҳад дошт, ва бар зидди тамғаи ҳайвон ҳастанд. Мо бояд на танҳо ин паёмро бихонем ва дарк намоём, балки онро бо садои равшан ва бе ҳеҷ номуайянии ба ҷаҳон эълон кунем. Бо пешкаш намудани ин чизҳое, ки ба Юҳанно ошкор гардидаанд, мо метавонем мардумро ба ҳаракат оварем». Manuscript Releases, volume 19, 41.

Охири Инҷили Юҳанно раванди иртиботро ҳамон тавре муайян мекунад, ки дар се ояти аввали Ваҳй омадааст, зеро Юҳанноро ба таври нубувватӣ дар таърихи Омадани Дуввум ҷой медиҳад. Ҳамин тавр, бо истифода аз нахустин «омадани дуввуми» Исо (Патмос) барои тасвири охирин «омадани дуввуми» ӯ. Ин бо дигар хатҳои баррасишавандаи мо комилан пайваст мешавад, зеро Юҳанноро дар охири ҷаҳон, дар Патмос, ки дар он ҷо Ваҳйи Исои Масеҳро қабул мекунад, муаррифӣ менамояд. Пас дар бораи охири китоби Матто чӣ гуфтан мумкин аст?

Пас он ёздаҳ шогирд ба Ҷалил рафтанд, ба кӯҳе ки Исо онҳоро ба он ҷо таъин карда буд. Ва чун ӯро диданд, ба ӯ сачда карданд; аммо баъзе шубҳа доштанд. Ва Исо назди онҳо омада, ба онҳо сухан ронда, гуфт: Ҳама қудрат дар осмон ва бар замин ба Ман дода шудааст. Пас биравед ва ҳамаи халқҳоро шогирд созед, ва онҳоро ба исми Падар, ва

Писар, ва Рӯҳулқудс таъмид диҳед; ва ба онҳо таълим диҳед, ки ҳар он чиро, ки Ман ба шумо амр фармудаам, риоя намоянд; ва инак, Ман ҳар рӯз то охири олам бо шумо ҳастам. Омин. Матто 28:16–20.

Дар ин порча тамоми қудрат ба Исо дода шудааст, ва ин, албатта, қудрати офаринандагии Ў хоҳад буд. Ва он гоҳ Ў фармон медиҳад, ки ба номи Падар, Писар ва ҳамчунин Рӯҳулқудс, ки бар рӯи обҳо дар Ҳастӣ боби як ҳаракат мекард, ва ҳафт рӯҳе ки пеши тахти Худо ҳастанд, таъмид диҳанд. Ин порча муайян месозад, ки масеҳиён бояд се шахси трион осмониро ҳамчун се мавҷуди ҷудогона эътироф намоянд. Поёни Матто ба ин сатрҳо, ҳамчунон ки он шаштои дигар низ мекунанд, меафзояд.

«Масеҳ таъмидро аломати ворид шудан ба подшоҳии рӯҳонии Худ қарор додааст. Ў инро шартӣ мусбате гардонидаст, ки ҳамаи онҳое, ки мехоҳанд ҳамчун зерӣ ҳокимияти Падар, Писар ва Рӯҳулқудс эътироф шаванд, бояд ба он итоат намоянд. Пеш аз он ки инсон дар калисо хонае биёбад, пеш аз он ки аз остонаи подшоҳии рӯҳонии Худо бигзарад, ӯ бояд мӯҳри номи илоҳиро қабул кунад: “Худованд адолати мост”. Ирмиё 23:6.»

«Таъмид ин дасткашии бисёр ҷиддӣ аз ҷаҳон аст. Онҳое ки ба номи сегонаи Падар, Писар ва Рӯҳулқудс таъмид меёбанд, дар ҳуди оғози ҳаёти масеҳии худ ошкоро эълон мекунанд, ки хизмати Шайтонро тарк гуфтаанд ва аъзои хонадони подшоҳӣ, фарзандони Подшоҳи осмонӣ гардидаанд. Онҳо ба ин амр итоат намудаанд: “Аз миёни онҳо берун оед ва ҷудо бошед, ... ва ба чизи нопок даст нарасонед”. Ва барои онҳо ин ваъда иҷро мегардад: “Ман шуморо қабул хоҳам кард, ва барои шумо Падар хоҳам буд, ва шумо писарону духтарони Ман хоҳед буд, мегӯяд Худованди Қодири Мутлақ”. 2 Қўринтиён 6:17, 18.»

«Ҳангоме ки масеҳиён ба маросими ҷиддии таъмид тан медиҳанд, Ў назреро, ки онҳо барои вафодор будан ба Ў мекунанд, сабт менамояд. Ин назр савганди садоқати онҳост. Онҳо ба исми Падар, Писар ва Рӯҳулқудс таъмид мегиранд. Ба ин тарз онҳо бо се Қувваи бузурги осмон муттаҳид мегарданд. Онҳо худро мутааҳҳид месозанд, ки аз ҷаҳон даст кашанд ва қонунҳои Малакути Худоро риоя намоянд. Минбаъд онҳо бояд дар тозагии ҳаёт қадам зананд. Дигар набояд аз суннатҳои одамон пайравӣ кунанд. Дигар набояд аз усулҳои беинсофона пайравӣ намоянд. Онҳо бояд ба аҳкоми Малакути Осмон итоат кунанд. Онҳо бояд ҷалоли Худоро бичӯянд. Агар ба назри худ вафодор бимонанд, ба онҳо ғайз ва қувват ато хоҳад шуд, ки онҳоро қодир мегардонад тамоми адолатро ба ҷо оваранд. “Вале ба ҳамаи онҳое ки Ўро қабул карданд, ба онҳое ки ба номи Ў имон оварданд, қудрат дод, ки фарзандони Худо гарданд.”» Evangelism, 307.

Исо анҷомро бо ибтидо дар Каломи Худ тасвир мекунад, зеро Ў Калом аст, ва Ў Алфо ва Омега мебошад.

Якҷо овардани ин ҳафт хат тасвири бисёр муфасссале аз раванди иртибот миёни Худо ва инсон месозад, дар ҳоле ки бисёр ҳақиқи дигари муҳиму сарнавиштсоз низ аз ҷониби шоҳидони дигар — «хатҳо» — баён ва собит гардонда мешаванд. Ҳафт «хат»-и нубувват, ки Алфа ва Омега ро намояндагӣ мекунанд. Аммо дар бораи китоби Малокӣ чӣ метавон гуфт?

Китоби Малокӣ мазаммати сахту тунде бар зидди коҳинони бевафо дар Адвентизм аст. Он бо шиносоии ду табақаи парастандагон дар Адвентизм дар охири ҷаҳон оғоз меёбад.

Бори каломӣ Худованд барои Исроил ба воситаи Малокӣ. «Ман шуморо дӯст доштаам», мегӯяд Худованд. «Вале шумо мегӯед: “Дар чӣ моро дӯст доштаӣ?” Магар Эсов бародари Яъқуб набуд?» мегӯяд Худованд. «Бо вучуди ин, Ман Яъқубро дӯст доштам». Малокӣ 1:1, 2.

Малокӣ боз ба мо хабар медиҳад, ки ду табақаи парастигарон дар охири ҷаҳон ду табақаи коҳинон мебошанд.

Ва акнун, эй коҳинон, ин амр барои шумост. Агар гӯш надихед, ва агар онро ба дил нагиред, то ки номи Маро ҷалол диҳед, мегӯяд Парвардигори лашкарҳо, Ман бар шумо лаънате хоҳам фиристод, ва баракатҳои шуморо лаънат хоҳам кард; оре, онҳоро аллакай лаънат кардаам, зеро шумо онро ба дил намегиред. Малокӣ 2:1, 2.

Оғози китоби Малокӣ паёми Лудикея ва Филоделфияро ба таври намунавӣ бо ду гурӯҳи коҳинон таҷассум мекунад. Ба коҳинон амр дода шудааст, ки «бишнаванд». Юҳанно намояндаи он коҳинонест, ки воқеан мешунаванд, ва коҳин халқи баргузидаи аҳди Худоро ифода мекунад. Онҳо аллакай лаънат шудаанд ва агар «нашнаванд» ва онро «ба дил нагиранд», ё «ба дил нахоҳанд гирифт», боз лаънат хоҳанд шуд.

Шумо низ, чун сангҳои зинда, бино карда мешавед ба хонаи рӯҳонӣ, ба коҳиноти муқаддас, то қурбонии рӯҳониеро, ки ба Худо ба воситаи Исои Масеҳ мақбуланд, тақдим намоед. Аз ин рӯ, дар Навиштаҷот низ омадааст: «Инак, Ман дар Сион санги гӯшаи асосӣ, баргузида ва гаронбаҳо мегузoram; ва ҳар кӣ ба Ё имон оварад, хичил нахоҳад шуд». Пас, барои шумо, ки имон доред, Ё гаронбаҳост; аммо барои нофармонон ҳамон санге, ки бинокорон рад карданд, сари гӯша гардид, ва санги пешпой ва саҳраи васваса — барои онҳое ки ба калом пешпо меҳӯранд, чунки нофармонанд; ва барои ҳамин низ таъйин шуда буданд. Аммо шумо насли баргузида, коҳиноти подшоҳона, миллати муқаддас, қавми хоси Худо ҳастед, то ҳамду санои Ёро эълон намоед, ки шуморо аз торики ба нури аҷоибӣ Худ даъват кардааст; шумо, ки пештар халқе набудед, вале ҳоло халқи Худо ҳастед; шумо, ки раҳм наёфта будед, вале ҳоло раҳм ёфтаед. 1 Петрус 2:5–10.

Коҳинон қавми баргузидаи Худо ҳастанд, ки ба воситаи «санги гӯша» дар таҳкурсии маъбад озмуда мешаванд. Санги гӯша он аст, ки ҳамаи дигар сангҳои таҳкурсии бо он ҳамоханг карда мешаванд, ва низ ҳамон сангест, ки вазни тамоми маъбадро бар дӯш мегирад. Санги гӯшаи Миллер «ҳафт замон»-и Ибодат 26 буд. Санги гӯша, ё он санге ки бинокорон рад карданд, достони ҳақиқии бино шудани маъбад аст, ки дар навиштаҳои Рӯҳи Нубувват бисёр мушаххас тавсиф шудааст. Як нукта дар бораи санги аввалине, ки рад карда шуд, ин буд, ки баъд аз рад шудани онро қанор гузоштанд, ва аз ҳамон вақт ба баъд бинокорони маъбад дар ҷараёни қори худ пайваста ба санги гӯшае, ки дар дохили маҳалли қори онҳо қанор гузошта шуда буд, пешпо меҳӯрданд. Он санги пешпо буд.

Дар Малокӣ Худо коҳинони шарирро, ки ҳамчунин бо номи бокирағони нодони Лоудикия маъруфанд, огоҳ месозад, ки ӯ онҳоро «лаънат» хоҳад кард ва аллакай ҳам кардааст. ӯ онҳоро лаънат мекунад, зеро онҳо паёми Илэсро «намешунаванд» ва онро бар дилҳои худ «наменеханд». Паёми Илэс дилҳои падаронро ба фарзандон ва дилҳои фарзандонро ба падарон мегардонад. Гардонидани дилҳои онҳо ифодакунандаи шунидани паёми Илэс дар бораи падарон ва фарзандон аст, ки ҳамон асли аввала ва охир аст. Шунидани паёми аввала ва охир кофӣ нест; он бояд бар дил ниҳода шавад. Қабул кардани паёми Илэс маънои бар дили худ ниҳодани онро дорад. Агар коҳине он аслро нашунавад, ӯ лаънат хоҳад ёфт.

Онҳо лаънатро бар сари худ оварданд, вақте ки дар соли 1863 ба раванди рад кардани ҳамон нахустин ҳақиқати асосие, ки Миллер кашф карда буд, оғоз намуданд, ва то ба ҳамин рӯзи имрӯз ҷуз идома додани ҳамон радкунӣ ҳеҷ коре накардаанд. Аммо, гарчанде ки лаънати тадриҷӣ дар соли 1863 оғоз ёфт (зеро онҳо аллакай малъунанд), он лаънате, ки дар замони оянда ифода шудааст, ҳангоми рӯй медиҳад, ки онҳо дар вақти қонуни якшанбе аз даҳони Худованд қай карда мешаванд. Оғози Малокӣ анҷомро тасвир мекунад, зеро анҷом рамзи охирин огоҳиест, ки ба коҳинони хирадманд ва аблаҳ дода мешавад. Хирадмандон ва аблаҳон дар Малокӣ ҳамчун Эсов ва Яъқуб муаррифӣ шудаанд. Бародари бузургтар аҳдро тавассути ҳаққи нахустода будан намояндагӣ мекунад, ки дар муқобили бародари хурдтар гузошта шудааст. Бузургтар — аввалин аст, ва хурдтар — охирин.

Дар китоби Малокӣ ҳам Эсов ва ҳам Яъқуб адвентистони Лоадикия мебошанд, аммо охирин ниҳоят «овози» Худовандро шунид, тавба кард ва номаш ба Исроил иваз шуд. Калонӣ, аввалин, нашунид. Яъқуб овози Худовандро он шабе шунид, ки хоб дид ва фариштагонро дид, ки бар нардбон боло мераванд ва поён меоянд, ки Масеҳро намояндагӣ мекард. Яъқуб адвентистони Лоадикияро дар охири ҷаҳон намояндагӣ мекунад, ки ҳангоме ки се ояти аввали Ваҳй боби якумро таҷриба мекунанд, аз Лоадикӣ ба Филадельфӣ табдил меёбанд, чунон ки ин дар Юҳанно ва дар хоби Яъқуб дар бораи нардбони фариштағони болораванда ва поёноянда тасвир шудааст. Он таҷриба оғози табдил ёфтани Яъқуб ба Исроил, яъне Филадельфиягиро, нишон медиҳад. Поёни достони табдили Яъқуб он вақт аст, ки ӯ дар Фануил бо Масеҳ гӯштин мегирад. Пас, достони нахустода будани Яъқуб аз се ояти аввали боби якуми Ваҳй оғоз меёбад, вақте ки кушода шудани муҳри паёми охирини огоҳкунанда сурат мегирад, ва он дар замони ҳафт балои охирин, дар айёми тангӣ, ба анҷом мерасад.

Ҳамаи чор маҷмӯаи ибтидоҳо ва анҷомҳо, «хат бар хат», ба паёми Ваҳйи Исои Масеҳ шаҳодат медиҳанд. Савол ин аст, ки оё коҳинони нодон хоҳанд шунид ё нахоҳанд шунид.

Хушо он касе ки ин суҳанони нубувватро меҳонад, ва онҳое ки мешунаванд ва он чиро, ки дар он навишта шудааст, риоя мекунанд; зеро вақт наздик аст. Ваҳй 1:3.

Коҳинони хирадманде, ки он чиро, ки Рӯҳ ба калисоҳо мегӯяд, мешунаванд, паёми Илэсро мешунаванд. Миллер Илэс буд, ва баъзеҳо шуниданд, аммо дигарон сарпечӣ карданд.

«Ҳазорон нафар ба пазируфтани ҳақиқате, ки Вилиям Миллер мавъиза мекард, роҳнамоӣ шуданд, ва дар рӯҳ ва қудрати Илэс бандағони Худо бархоста, то ин паёми эълон намоянд. Монанди Юҳанно, пешгоми Исо, касоне ки ин паёми ҷиддиро мавъиза

мекарданд, худро маҷбур медиданд, ки табарро бар решаи дарахт гузоранд ва мардумро даъват кунанд, ки меваҳои ба бор оваранд, ки сазовори тавба бошанд. Шаҳодати онҳо барои бедор сохтани калисоҳо ва таъсир расондани нерӯманд бар онҳо ва ошкор намудани хислати ҳақиқии онҳо равона шуда буд. Ва ҳангоме ки ин огоҳии ҷиддӣ барои гурехтан аз ғазаби оянда садо дод, бисёре аз онҳое ки бо калисоҳо муттаҳид буданд, ин паёми шифобахшро пазируфтанд; онҳо аз пасгардии худ огоҳ шуданд ва бо ашқҳои талхи тавба ва бо дарди амиқи ҷон, худро назди Худо фурутан сохтанд. Ва ҳангоме ки Рӯҳи Худо бар онҳо қарор гирифт, онҳо низ ба садо додани ин нидо ҷӯи расониданд: “Аз Худо битарсед ва Ёро ҷалол диҳед; зеро соати доварию Ё фаро расидааст.”» Early Writings, 233.

Миллер ҳам бо Илос ва ҳам бо Яҳеи Таъмиддиханда ба таври рамзӣ пешнамоӣ шуда буд, зеро Яҳеи Таъмиддиханда роҳи омадани аввали Масеҳро муҳайё сохт, ва Миллер роҳи омадани Масеҳро ба Қудси қудсӣ маъбади осмонӣ дар 22 октябри соли 1844 муҳайё намуд. Малоқӣ кори Яҳеи ва Миллерро бевосита муайян мекунад.

Инак, Ман паёмовари Худо мефиристам, ва ӯ роҳро пеши рӯи Ман муҳайё хоҳад кард; ва Худованде ки шумо Ёро металабед, ногаҳон ба маъбади Худ хоҳад омад, яъне Фариштаи аҳд, ки шумо аз Ё хурсандед; инак, Ё хоҳад омад, мегӯяд Парвардигори лашкарҳо. Аммо кист, ки рӯзи омадани Ёро тоқат оварад? ва кист, ки ҳангоми зоҳир шудани Ё истода тавонад? зеро ки Ё мисли оташи заргар ва мисли собуни ҷомашӯён аст. Ва Ё ҳамчун заргар ва поккунандаи нуқра хоҳад нишаст; ва банӣ-Левиро пок хоҳад кард, ва онҳоро мисли тилло ва нуқра соф хоҳад намуд, то ки онҳо барои Худованд ҳадияе дар адолат тақдим намоянд. Он гоҳ ҳадияи Яҳудо ва Ерусалим барои Худованд писандида хоҳад буд, мисли айёми қадим ва мисли солҳои пешин. Ва Ман барои доварӣ ба шумо наздик хоҳам омад; ва Ман шӯҳиди зуд бар зидди ҷодугарон, ва бар зидди зинокорон, ва бар зидди савгандхӯрони дурӯғин, ва бар зидди онҳое ки музди муздурро фишор медиҳанд, ва бевазан ва ятимро, ва ғарибро аз ҳаққи ӯ маҳрум месозанд, ва аз Ман наметарсанд, хоҳам буд, мегӯяд Парвардигори лашкарҳо. Зеро Ман Худованд ҳастам, тағйир намеёбам; бинобар ин шумо, эй банӣ-Яҳуб, нест нашудаед. Малоқӣ 3:1–6.

Ҳамчун «дидбон»-и таърихи худ, кори Миллер баланд бардоштани пояҳои маъбадро ифода менамуд. Кори ӯ дар ибтидо бояд кориеро тасвир намояд, ки анҷомёбии маъбадро ифода мекунад. Он кори ниҳой дидбони дигареро талаб мекунад, то қарнаро бо садои муайян ба танин оварад. Миллер ва паёми фариштаи аввал оғоз ёфтани довариро эълон карданд, ва он дидбоне, ки Миллер дар охири адвентизм намунаи ўст, анҷом ёфтани довариро эълон хоҳад кард.

Дар китоби Малоқӣ Худованд ваъда медиҳад, ки довариро «бар зидди ҷодугарон, ва бар зидди зинокорон, ва бар зидди қасамхӯрони дурӯғин, ва бар зидди онҳое ки музди коргари муздурро поймол мекунанд, ва бевазанро, ва ятимро, ва ғарибро аз ҳаққи ӯ маҳрум месозанд, ва аз Ман наметарсанд», хоҳад овард. Онҳое ки дар ин ҷо муайян карда мешаванд, ҳамонҳоянд, ки аз «Худованди лашкарҳо» «наметарсанд». Вилиям Миллер фиристодаи фариштаи аввал аст, ки одамонро даъват мекунад, то аз «Худо битарсанд». Рад кардани

асосҳо, рад кардани тарси Худост.

Зеро, инак, он рӯз меояд, ки мисли танӯр хоҳад сӯхт; ва ҳамаи мағрурон, ҳа, ва ҳамаи бадкорон коҳ хоҳанд шуд; ва рӯзе ки меояд, онҳоро хоҳад сӯзонид, мегӯяд Парвардигори лашкарҳо, ба гунае ки барои онҳо на решае боқӣ монад ва на шохе. Аммо бар шумо, ки аз номи Ман метарсед, Офтоби адолат бо шифо дар болҳои Худ тулӯъ хоҳад кард; ва шумо берун хоҳед омад ва мисли гӯсолаҳое ки аз оғил раҳо шудаанд, парвариш хоҳед ёфт. Ва шумо шариронро поймол хоҳед кард; зеро онҳо дар рӯзе ки Ман инро ба амал оварам, мегӯяд Парвардигори лашкарҳо, зери кафи пойҳои шумо хокистар хоҳанд шуд. Шумо шариати Мусо, бандаи Маро, ба ёд оваред, ки онро дар Хӯриб барои тамоми Исроил, бо фароиз ва аҳком, ба ӯ амр фармудам. Инак, Ман пеш аз фаро расидани рӯзи бузург ва даҳшатноки Парвардигор, Илёс-пайғамбарро назди шумо мефиристам. Ва ӯ дили падаронро ба сӯи фарзандон хоҳад гардонид, ва дили фарзандонро ба сӯи падарони онҳо, мабодо Ман биёям ва заминро ба лаънат бизанам. Малоқӣ 4:1–6.

- Оғози Китоби Муқаддас (Ҳастӣ) ва анҷоми Китоби Муқаддас (Ваҳй).
- Оғози Аҳди Қадим (Ҳастӣ) ва анҷоми Аҳди Қадим (Малоқӣ).
- Оғози Аҳди Ҷадид (Матто) ва анҷоми Аҳди Ҷадид (боз Ваҳй).
- Оғози шаҳодати Юҳанно (Инҷили Юҳанно) ва анҷоми шаҳодати Юҳанно (боз Ваҳй).
- Оғози Малоқӣ ва анҷоми Малоқӣ.
- Оғози Инҷили Матто ва анҷоми Инҷили Матто.
- Оғозии Инҷили Юҳанно ва анҷоми Инҷили Юҳанно.
- Оғози чор Инчил ва анҷоми чор Инчил.

Вақте ки мо оғозҳо ё анҷомҳои набувватиро, ки беш аз як бор ба онҳо ишора шудааст, хориҷ мекунем, ҳашт хатти набувватӣ боқӣ мемонад, ки бояд ҷамъ оварда шуда, бар се ояти аввали Ваҳй гузошта шаванд. Пас, дар бораи анҷоми Ҳастӣ чӣ гуфтан мумкин аст?

Боби панҷохуми китоби Ҳастӣ бо марги Юсуф анҷом меёбад.

Пас Юсуф дар синни саду даҳсолагӣ мурд; ва ӯро мумё карданд, ва ӯ дар тобути дар Миср ниҳода шуд. Ҳастӣ 50:26.

Боби чилу ҳаштум марги Яъқубро муайян месозад. Аввал омадани марги Яъқуб дар боби чилу ҳаштум, ки ба марги Юсуф дар оятҳои хотимавии боби панҷохум меанҷомад, мӯҳри Алфа ва Омегаро бар се боби охири Ҳастӣ, ҳамчун анҷоми китоби Ҳастӣ, мегузорад.

Ин ду марг ба ҳайси рамзҳои ибтидо ва анҷоми асорати Исроил дар Миср истифода мешаванд. Дар оғоз ҷасади Яъқуб баргардонда мешавад, то бо падаронаш дафн гардад; ва ҳангоме ки Мусо аз Миср берун меояд, ӯ ҷасади Юсуфро меоварад, то дар макбараи падаронаш дафн карда шавад.

Ва Мусо устухонҳои Юсуфро бо худ гирифт, зеро ӯ банӣ-Исроилро саҳт қасам дода, гуфта буд: «Худо ҳатман аз шумо дидор хоҳад кард; ва шумо устухонҳои маро аз ин ҷо

бо худ хоҳед бурд». Хуруч 13:19.

Анчоми китоби Ҳастӣ се боби охирин аст. Дар боби чихилу ҳаштум Яъқуб (Исроил) бар дувоздаҳ писари худ баракатҳо эълон мекунад, ки ба таври мустақим ҳамчун нубувватҳо дар бораи он чи бо он дувоздаҳ қабила дар «рӯзҳои охир»-и довари тафтишотӣ рӯй медиҳад, муайян шудаанд.

Ва Яъқуб писарони худро даъват карда, гуфт: «Чамъ шавед, то ба шумо он чиро бигӯям, ки дар рӯзҳои охир бар сари шумо хоҳад омад. Чамъ шавед ва бишнавед, эй писарони Яъқуб; ва ба Исроил, падари худ, гӯш фаро диҳед». Ҳастӣ 49:1, 2.

Дар «рӯзҳои охир»-и довари таҳқиқотӣ Худованд ваъда медиҳад, ки дувоздаҳ писари Худро гирд оварад, ки онҳо дар китоби Ваҳй ҳамчун як саду чилу чаҳор ҳазор тасвир шудаанд. Инҳо ҳамонҳоянд, ки Юҳанно дар китоби Ваҳй онҳоро муаррифӣ мекунад. Онҳо бо даъвате аз Яъқуб гирд оварда мешаванд, бо даъвате аз таърихи ибтидоии худ, ки ба онҳо гуфта мешавад, онро «бишнавед» ва ба он «гӯш диҳед». Дар рӯзҳои охир, онҳое ки бо писарони Яъқуб рамзӣ нишон дода шудаанд, паёмеро «мешунаванд» ва ба он «гӯш медиҳанд», ё чунон ки Юҳанно мегӯяд, он чи дар он навишта шудааст, «нигоҳ медоранд». Ин даъватест аз падар ба фарзандон; ин паёми Илос аст. Даъватшудагон «писар[он]-и Яъқуб» номида мешаванд ва ҳамчунин бояд ба падарашон Исроил «гӯш диҳанд».

Эсов ва Яъқуб дар китоби Малоқӣ бокираҳои доно ва нодонро ифода мекунанд. Даъват аз ҷониби падарашон Яъқуб ва падарашон Исроил аст, ки нишон медиҳад: вақте даъвати охирин садо медиҳад, ҳар кас адвентисти лодикиягӣ аст, ва интиҳоб ба дасти худи онҳо вогузор мешавад, ки оё писари Яъқуби фиребгар бошанд ё Исроили ғолиб. Он чизе ки ба онҳо имкон медиҳад интиҳоб намоянд, қудрати офаринандаест, ки дар дохили паём мавҷуд аст. Агар паём хонда, шунида ва риоя карда шавад, пас ба воситаи ҳамон қудрати айни офаринанда, ки ҳамаи чизҳоро ба вучуд овард, онҳо ба писари Исроил табдил дода хоҳанд шуд. Сарпечӣ кардан аз шунидан маънои нигоҳ доштани таҷрибаи Яъқуб, фиребгарро дорад.

Фарёди чамъоварии Яъқуб, ки ҳамчунин фарёди чамъоварии паёмест, ки дар Ваҳй кушода шудааст, рамзи муҳиме аст, ки бояд фаҳмида шавад. «Ҳафт замон»-и Ибодатнигорӣ бисту шаш таълим медиҳад, ки ҳеҷ чамъоварие нест, магар он ки пеш аз он парокандагӣ бошад. Саду чилу чаҳор ҳазор онҳоянд, ки пеш аз фарёд пароканда шуда буданд. Ин ҳақиқат дар Китоби Муқаддас такроран муайян карда мешавад.

Эй халқҳо, каломии Худовандро бишнавед ва онро дар қазираҳои дурдаст эълон намуда, бигӯед: Он ки Исроилро пароканда сохт, ўро чамъ хоҳад овард ва ўро, чунон ки ҷупон рамаи худро нигоҳ медорад, нигоҳ хоҳад дошт. Ирмӣё 31:10.

Аҳде, ки бо саду чихилу чор ҳазор нав карда мешавад, ин ваъдаро дар бар мегирад, ки Худо шарияти Худро бар дилҳои мо хоҳад навишт. Аммо онҳое ки ин амали офаринандаро Худованд барояшон ба анҷом мерасонад, пеш аз ин пароканда гардида буданд.

Боз каломи Худованд бар ман нозил шуда, гуфт: «Эй писари одам, бародарони ту, яъне бародарони ту, мардони хешовандии ту, ва тамоми хонадони Исроил, ҳамаашон, ҳамонҳоянд, ки сокинони Ерусалим ба онҳо гуфтаанд: “Аз Худованд дур шавед; ин замин ба мо барои мулк дода шудааст.” Бинобар ин бигӯ: “Худованд Худо чунин мегӯяд: Гарчанде ки Ман онҳоро дар миёни халқҳо дур андохтаам, ва гарчанде ки онҳоро дар миёни кишварҳо пароканда сохтаам, бо вучуди ин, Ман барои онҳо дар кишварҳое ки ба он ҷо хоҳанд омад, мисли муқаддасгоҳи андаке хоҳам буд.” Бинобар ин бигӯ: “Худованд Худо чунин мегӯяд: Ман шуморо аз миёни қавмҳо ҳамчун хоҳам овард, ва шуморо аз кишварҳое ки дар онҳо пароканда шудаед, гирд хоҳам овард, ва замини Исроилро ба шумо хоҳам дод. Ва онҳо ба он ҷо хоҳанд омад, ва ҳамаи чизҳои нафратангези онро ва ҳамаи қорҳои зишти онро аз он ҷо дур хоҳанд кард. Ва Ман ба онҳо як дил хоҳам дод, ва рӯҳи наве дар андаруни шумо хоҳам гузошт; ва дили сангинро аз қисми онҳо хоҳам гирифт, ва ба онҳо дили ғуштии хоҳам дод.” Ҳизқиёл 11:14–19.

Дар бораи қамъоварии яқсаду чилу ҷаҳор ҳазор дар иртибот бо «парокандагӣ» боз чизҳои бештаре гуфтан лозим аст, аммо аввал бояд баррасии нишонаи Алфа ва Омегаро дар ин нух ишорае, ки мо мавриди назар қарор додаем, ба ҳам оварем.

Дар се боби охири китоби Ҳастӣ ду гурӯҳ тасвир ёфтаанд: гурӯҳи исёнгарон ва гурӯҳи хирадмандон. Ҳар ду гурӯҳ овозеро мешунаванд, ки мегӯяд: «Ин аст роҳ, дар он қадам занед», аммо як гурӯҳ аз ғуш додан ба қарнай ва аз рафтан дар роҳҳои қадим сарпечӣ намуд. Гурӯҳи исёнгарон дар бобҳои қиҳилу ҳаштум то панҷоҳуми китоби Ҳастӣ бо қабилҳои сездахум намоёндагӣ шудаанд.

Дар оғози Исроили қадим сездах қabila вучуд дошт ва дар оғози Исроили муосир сездах шогирд вучуд дошт. Он як шогирде, ки аз дувоздах шогирди дигар ҷудо ва фарқгузошта шудааст, (чунон ки Эфроим аз қабилҳои дигар фарқгузошта шуда буд) ҳар ду рамзи исён мебошанд. Хоҳар Уайт бевосита Яхудоро боқираи аблаҳ меномад.

«Дар миёни гандум кукол ҳам будаанд ва ҳамеша хоҳанд буд; бо боқирагони доно — боқирагони нодон низ; онҳое ки дар кӯзаҳои худ ҳамроҳи қароғҳояшон равған надоранд. Дар қалисое ки Масеҳ бар замин бино кард, Яҳудои тамаъқоре буд, ва дар қалисо дар ҳар марҳилаи таърихи вай Яҳудоён хоҳанд буд». *Signs of the Times*, October 23, 1879.

Яҳудои Исқариот боқираи нодон буд; ӯ ҳасу хошук буд, ва агар боқираи нодон бошад, пас ҳамчунин лаодиқиягӣ низ буд.

«Ҳолати Қалисо, ки бо боқираҳои нодон муаррифӣ шудааст, инчунин ҳамчун ҳолати Лаодиқия зикр мегардад». *Review and Herald*, August 19, 1890.

Ҳар ду писари Юсуф дар боби қиҳилу ҳаштуми китоби Ҳастӣ аз қониби Яъқуб баракат ёфтанд, ва аз ҳамон вақт ба баъд онҳо ҳамчун «ним-қабилҳо» ёд мешаванд. Ним-қabila бошанд ё не, онҳо ҳамон қabila буданд. Яҳудои Исқариотӣ бо Маттиёс иваз қарда шуд, то қойи дувоздахумеро, ки пештар ба Яҳудои Исқариотӣ тааллуқ дошт, пур қунад. Яҳудо шогирд буд, ва аз ин қиҳат — дар анҷоми Исроили қадим сездах шогирд вучуд дошт, чунон ки дар оғоз сездах қabila вучуд дошт.

Писари Юсуф Эфроим (қабилаи сездаҳум) вақте рамзи исён гардид, ки даҳ қабилаи шимолӣ ба пуштибонии Еробъом гирд омада, подшоҳиро ба даҳ қабилаи шимолӣ ва ду қабилаи ҷанубӣ тақсим карданд. Чаро ман Эфроимро, писари Юсуф, на бародараш Манашширо, рамзи исён мешиносам? Исёне, ки бо Эфроим вобаста аст, дар боби чилу ҳаштум оғоз меёбад, пеш аз он ки Яъқуб дувоздаҳ писари худро баракат диҳад. Дар боби чилу ҳаштум Яъқуб нахуст ду писари Юсуфро баракат медиҳад. Азбаски Манашше нахустзода буд, Юсуф интизор аст, ки баракати аввалини писаронаш бар Манашше фуруд ояд, ва Юсуф бар зидди интиҳоби Эфроим аз ҷониби Яъқуб исён мекунад.

Оғози Эфроим ҳамчун намояндаи баргузидагони Худо шаҳодати исёнро дар бар дорад, ва анҷоми Эфроим парокандагии «ҳафт бор»-и Ибодот боби бисту шаш аст, аз соли 723 то м. то соли 1798. Дар соли 723 то м. даҳ қабилаи шимолӣ, подшоҳии Эфроим, (ки инчунин бо номи Исроил шинохта мешавад) ҳамчун подшоҳии пешгӯии Китоби Муқаддас захми марговар гирифт. Он захми марговар пешгӯии замониеро оғоз кард, ки бо он анҷом ёфт, ки қудрати папағӣ ва подшоҳии он дар соли 1798 захми марговар гирифтанд. Захми марговари қудрати папағӣ дар соли 1798 сукути ниҳии Бобилро намунавор нишон медиҳад, ҳангоме ки подшоҳи шимол дар Дониёл боби ёздаҳ ояти чилу панҷ «ба анҷоми худ хоҳад расид, ва ёваре нахоҳад дошт». Исён ва сукути Бобил дар рӯзҳои охир бо исён ва сукути қудрати папағӣ дар соли 1798 намунавор нишон дода шуд, ки он дар навбати худ бо исён ва сукути подшоҳии Эфроим (Исроил) дар соли 723 то м. намунавор нишон дода шуда буд, ва он бошад бо исёни Юсуф ба илҳоми нубуввати падараш, чунон ки дар анҷоми Ҳастӣ муайян шудааст, намунавор нишон дода шуда буд.

Шӯришро, ки Эфроим рамзи он аст, аз шӯриши падараш (Юсуф) бар зидди падараш (Яъқуб) оғоз ёфт. Он дар ниҳоят ба шӯриши даҳ қабилаи шимолӣ мебарад, ки он ба «парокандагӣ», ки дар Ибодот бисту шаш ҳамчун «ҳафт маротиба» тасвир шудааст, мерасонад. Давраи замоне, ки салтанати шимолӣ пароканда буд, ба ду давра тақсим мешавад: яке дар соли 538 ба поён мерасад, давраи баъдӣ дар 1798 ба анҷом мерасад, ва ҳамаи ин ба паёме ишора мекунад, ки дар китоби Ваҳй андаке пеш аз баста шудани муҳлати имтиёз кушода мешавад. Он паём сукути ниҳии Бобилро муайян месозад. Дар ҳар нишонаи роҳ дар таърихи нубуввати Эфроим шӯриш қайд шудааст; ҳамон тавре ки шӯриши шогирди сездаҳум, Яҳудои Исқариот, низ қайд шудааст. Инҳо ду тан аз шохидонанд, ки адади сездаҳро ҳамчун рамзи шӯриш муайян мекунанд. Вале ҳеҷ яке аз ин ҳақиқи муқаддасро шинохта намешавад, агар шахс бар пояҳои Адвентизм, ки бар нахустин ҳақиқате, ки Миллер кашф кард, ва бар нахустин ҳақиқате, ки аз ҷониби Адвентизм канор гузошта шуд, бино ёфтаанд, намеистода бошад.

Анҷоми китоби Ҳастӣ бо ҳамаи он хатҳои дигаре, ки мо баррасӣ кардаем, мувофиқат мекунад. Хулоса:

Дар ибтидо сегонаи осмонӣ — Падар, Писар ва Рӯҳулқудс — шохиди офариниши осмонҳо ва замин буданд, ки он ба воситаи Писар, ки ҳамчунин Калом аст, ба амал оварда шуд. Калом василаи иртибот аз ҷониби Падар ба инсоният гардид, ва Калом ягона роҳи он аст, ки инсоният ба воситаи он бо Падар иртибот мекунад. Паёми Падар аз ҷониби Писар ба

фаришта Ҷабраил дода шуд, ки баъд аз исёни Люсифер дар осмон ҷойи Люсиферро (барандаи нурро) гирифт. Ҷабраил нур, ё паёмро, қабул мекунад ва онро ба як набӣ мерасонад, ки он мавҷуди муқаддаси офаридашудаест, ки барои гузаронидани паём аз Падар ба хонаводаи афтодаи офаридашуда таъйин шудааст. Паёме, ки ба набӣ дода мешавад, навишта мегардад ва сипас ба инсоният расонда мешавад. Дар ҳар қадам аз раванди иртибот паём муқаддас аст, ва ба ҳамин сабаб анбиё, ки инсонҳои афтодаанд, бояд муқаддас бошанд. Дар он нуктае ки паёми муқаддас ба дасти инсонияти афтода супурда мешавад, инсоният имкони онро дорад, ки паёми муқаддасро бо дастҳои тақдирнаёфта ба даст гирад. Аз ин рӯ, нури паёми муқаддас ҳам нур ва ҳам торикиро ба вучуд меоварад. Вақте ки паём аз ҷониби касоне ки ба хонаводаи инсони афтода тааллуқ доранд қабул карда мешавад, он ҳамон қудрати офаринандаеро дар бар мегирад, ки ҳама чизро офарид, яъне он қудратеро, ки он мавҷудро сафед мекунад. Ибтидои раванди иртибот анҷоми раванди иртиботро нишон медиҳад. Бинобар ин, агар паём шунида, ҳонда ва нигоҳ дошта шавад, паём инсонияти афтодаро аз нав ба сурати Писар меофаринад.

Хушо он кас, ки меҳонад, ва онҳое ки суҳанони ин нубувватро мешунаванд ва он чизҳоро, ки дар он навишта шудааст, нигоҳ медоранд; зеро вақт наздик аст. Ваҳй 1:3.

Юҳанно инсонияти суқуткардари «рӯзҳои охир»-и довари тафтишотӣ тасвир мекунад, ки овозе аз қафои худ мешунаванд ва бозмегарданд, то паёмеро қабул намоянд, ки ба сӯи гузашта роҳ мебарад. Онҳое ки паёмро қабул мекунанд ва онро на як қисми ҳаёти худ, балки танҳо ҳуди ҳаёти худ мегардонанд, дар ҳамон ҷо ва ҳамон дам сафед карда мешаванд. Сафед гардонидани шудан маънои муқаддас гардонидани шуданро дорад. Вақте ки онҳое ки паёми аз ҷониби Падар фириодашударо меҳонанд ва мешунаванд, паёмро қабул мекунанд ва муқаддас гардонидани мешаванд, ин ба воситаи қудрати офаранда аст, ки дар дохили ҳуди паём ҳаст. Қудрати офаранда қори сафед гардонидани инсонҳоро анҷом медиҳад, вақте ки инсонҳо мисли Иброҳим имон меоваранд. Паём ба онҳо меомӯзонад, ки баргарданд ва ба овози аз қафомада гӯш диҳанд, ки он ба роҳҳои қадим мебарад, ки ҳамон ҳақиқатҳои бунёдӣ мебошанд. Паём онҳоро ба тамоми ростӣ ҳидоят мекунад ва ҳангоме ки онҳо дар роҳҳои қадим қадам мезананд, бар роҳи сафедшудагон қадам мезананд.

Лекини роҳи одилон мисли нури тобон аст, ки то рӯзи комил равшантару равшантар мешавад. Роҳи шарирон мисли зулмот аст: намедонанд, ки ба чӣ пешпо меҳӯранд. Эй писарам, ба суҳанони ман диққат деҳ; гӯши худро ба гуфтори ман фаро дор. Бигзор онҳо аз пеши чашмони ту дур нашаванд; онҳоро дар миёни дили худ нигоҳ дор. Зеро онҳо барои ёбандагони худ ҳаётанд, ва барои тамоми ҷисми онҳо шифо. Дили худро бо тамоми эҳтиёт нигоҳ дор; зеро чашмаҳои ҳаёт аз он ҷорӣ мешаванд. Аз худ даҳони қачро дур кун, ва лабони қачгуфторро аз худ дур соз. Бигзор чашмонат рост бингаранд, ва пилқоҳат рост ба пеши ту назар кунанд. Роҳи пойҳои худро баррасӣ нам, ва бигзор ҳамаи роҳқоҳат устувор гарданд. На ба тарафи рост майл кун ва на ба тарафи чап: пойи худро аз бадӣ дур гардон. Масалҳо 4:18–27.

Онҳое ки бо паёми расонидашуда сафед шумурда шудаанд, дар роҳе қадам мезананд, ки нурро ифода мекунад, ки пайвасти меафзояд; аммо ҳамон нур роҳи шариронро

мутаносибан ториктар мегардонад. Нур аз торикӣ чудо мешавад. Қувваи офаринандае ки дар ибтидо фармон дод, то нур бошад, дар анҷом бар инсоният ҳамон асареро ба вучуд меоварад, ки нур дар ибтидо оварда буд. Он гурӯҳе ки аз шунидани овози аз ақиб садодиханда сарпечӣ мекунад ва аз ин рӯ роҳи тирагаштаро интиҳоб мекунад, ба Каломи Ё «пешпо мехӯрад», зеро бар санги бунёд, бар санги қадимаи озмудашуда пешпо мехӯрад. Он овоз Алфа ва Омега аст, ва ҳангоме ки сафедшудагон он суҳанонро мешунаванд ва дилҳои худро ба он суҳанон майл медиҳанд, он суҳанонро дар миёни дилҳои худ нигоҳ медоранд, зеро Алфа ва Омега дилҳои онҳоро ба падарон, (гузашта) бармегардонад, ва дилҳои падарон ба интиҳо ишора мекунанд.

Роҳи одилон ростист; Ту, эй Росттарин, роҳи одилонро ҳамвор месозӣ. Бале, дар роҳи доварихои Ту, эй Худованд, мо Туро интизор шудаем; орзуи чони мо ба номи Туст ва ба ёди Ту. Бо чонам Туро шабона орзу кардаам; бале, бо рӯхам, ки андаруни ман аст, Туро саҳаргоҳон хоҳам чувт, зеро вақте ки доварихои Ту бар замин аст, сокинони ҷаҳон адолатро хоҳанд омӯхт. Ишаё 26:7–9.

Худо онҳое, ки ба роҳи одилон қадам мегузоранд, бармекашад ё доварӣ мекунад, ва инро дар «рӯзҳои охир» ба ҷо меоварад, ҳангоме ки доварихои Ё дар замин ҳастанд. Одилон онҳоянд, ки барои Худованд интизорӣ кашидаанд, дар иҷрошавии вақти таъхир дар масали даҳ бокира. Орзуи онҳое, ки роҳи афзоиши донишро мепаёмоянд, дарёфти фаҳмиши ҳар ҷи бештару бештаре аз номи Худо, яъне аз хислати Ёст. Онҳое, ки барои Худованди худ интизорӣ кашидаанд, ҳамонҳоянд, ки паёми ниҳони хушдорро эълон мекунанд, зеро онҳо ҳамонҳоянд, ки Нидои Нисфи Шабро мавъиза менамоянд, ки, албатта, паёми аввалини дохилии Ваҳй боби ҳаждаҳ аст, ки пас аз он паёми дуввуми хориҷӣ меояд.

Ва баъд аз ин чизҳо фариштаи дигареро дидам, ки аз осмон фуруд меомад ва қудрати азим дошт; ва замин аз ҷалоли ӯ равшан гардид. Ва ӯ бо овози пурзӯр нидо карда, гуфт: «Бобили бузург афтод, афтод, ва маскани девҳо ва паноҳгоҳи ҳар рӯҳи нопок ва қафаси ҳар мурғи нопок ва нафратангез гардид. Зеро ҳамаи халқҳо аз шароби хашми зинокории вай нӯшидаанд, ва подшоҳони замин бо вай зино кардаанд, ва тоҷирони замин аз фаровонии нозу неъматии вай сарватманд гардидаанд». Ва овози дигареро аз осмон шунидам, ки мегуфт: «Аз вай берун оед, эй қавми Ман, то шарикӣ гуноҳҳои вай нагардед ва аз балоҳои вай насибе наёбед». Ваҳй 18:1–4.

Ҳангоме ки фариштаи Ваҳй боби ҳаждахум 11 сентябри соли 2001 нозил шуд, калисои Адвентистони Рӯзи Ҳафтум даъвати охирини худро барои бозгашт ба роҳҳои қадим рад кард. Пас аз он, он дигар шоҳи протестантизми ҳақиқӣ дар Иёлоти Муттаҳида набуд. Дар он лаҳза, барои онҳое ки интиҳоб карданд паёми он овози пурқувватро гирифта бихӯранд, раванди озмоиш оғоз ёфт, чунон ки ин ба воситаи Юҳанно намунавор нишон дода шудааст, вақте ки фариштаи Ваҳй боби даҳум дар оғози адвентизм 11 августи соли 1840 нозил шуд. Миллати рӯҳонӣ, ки ҳангоми рад шудани паёми фариштаи аввал ридои протестантизми ҳақиқиро ба дӯш гирифта буд, сипас дар оғози адвентизм аз пайи қадамҳои протестантизми муртад рафт.

Пас, шохи ҳақиқии протестантӣ ба онҳое дода шуд, ки паёми китоби хурдERO, ки дар дасти фаришта дар Ваҳй боби даҳ буд, қабул карданд. Раванди имтиҳон дар оғози адвентизм аз соли 1840 то 1844, равандеро дар охири адвентизм аз 11 сентябри соли 2001 то қонуни якшанбе дар Иёлотии Муттаҳида намояндагӣ мекунад. Дар доираи таърихи нахустини солҳои 1840 то 1844, ва низ раванди имтиҳоне, ки 11 сентябри соли 2001 оғоз ёфт, гузариши диспенсатсионӣ аз ҷамоати пешини имондоронеро нишон медиҳад, ки мантиқи протестантизмро бар дӯш доштанд, ба сӯи ҷамоати нави имондороне, ки мантиқи протестантизми ҳақиқиро бар дӯш мегиранд.

Муҳимтар аз ҳама барои баррасии мо дар бораи роҳи сафедшудагон он аст, ки дар дохили он таърих ноумедие вучуд дорад, ки оғози вақти таъхирро нишон медиҳад. Содиқон дар он вақт барои Худованди худ мунтазир мемонанд, ва он бо кушода шудани муҳри паёми Нидои Нисфи Шаб ба поён мерасад. Он раванди имтиҳон дар оғози Адвентизм замоне ба анҷом расид, ки паёми Нидои Нисфи Шаб 22 октябри соли 1844 хотима ёфт. Раванди имтиҳон дар интиҳо барои онҳое, ки онҳоро Юҳанно намояндагӣ мекунад, бо қонуни якшанбе дар Иёлотии Муттаҳида ба анҷом мерасад. Паёми Нидои Нисфи Шаб дар интиҳо, ҳамон тавре ки дар оғоз буд, ба анҷом хоҳад расид, ва дар оғози Адвентизм паёми Нидои Нисфи Шаб пеш аз баста шудани раванди имтиҳон кушодаи муҳр карда шуд. Паёми Нидои Нисфи Шаб дар оғоз ҳоло дар интиҳо кушодаи муҳр карда мешавад.

Духтарони бокираи хирадманди сафедшуда бо Худо ба аҳд медароянд, ҳангоме ки духтарони бокираи аҳмақу шарир ба аҳди мамот медароянд.

Ба онҳо Ё гуфт: «Ин аст оромӣ, ки бо он шумо метавонед ҳастагонро оромиш бахшед; ва ин аст осоиш.» Аммо онҳо нахостанд бишнаванд. Ва каломии Худованд барои онҳо чунин шуд: ҳукм бар ҳукм, ҳукм бар ҳукм; сатр бар сатр, сатр бар сатр; андаке ин ҷо ва андаке он ҷо; то бираванд, ва ба қафо афтанд, ва шикаста шаванд, ва ба дом афтаданд, ва гирифта шаванд. Пас, эй мардони масҳарагаре ки бар ин қавме, ки дар Уршалим аст, ҳукмронӣ мекунед, каломии Худовандро бишнавед. Азбаски шумо гуфтаед: «Мо бо марг аҳд бастаедем, ва бо ҷаҳаннам мувофиқа кардаем; чун тозиёнаи фарогир бигзаред, ба мо нахоҳад расид; зеро мо дурӯғро паноҳгоҳи худ сохтаем, ва дар зерин ботил худро пинҳон кардаем», бинобар ин Худованд Худо чунин мегӯяд: «Инак, Ман дар Сион сангеро барои таҳкурсии мегузорам, санги озмудашуда, санги кунҷии гаронбаҳо, таҳкурсии устувор; ҳар кӣ имон оварад, шитоб нахоҳад кард.» Ишаё 28:12–16.

Одилшудагон паёми муқаддаси Нидои Нимашабро ба калисо мерасонанд ва пас аз он онҳо паёми овози дуҷумро эълон мекунанд, ҳангоме ки инсониятро аз Бобил даъват менамоянд.

«Пас, дар қори охиринаи оғоҳ сохтани ҷаҳон, ба калисоҳо ду даъвати мутафовит дода мешавад. Паёми фариштаи дуҷум чунин аст: “Бобил сукут кард, сукут кард, он шаҳри бузург, зеро ки ҳамаи халқҳоро аз шароби ғазоби зинои худ нӯшонид.” Ва дар нидои баландии паёми фариштаи сеҷум овозе аз осмон шунида мешавад, ки мегӯяд: “Аз вай берун оед, эй қавми Ман, то дар гуноҳҳои вай шарик нагардед ва аз офатҳои вай насиб наёбед. Зеро гуноҳҳои вай то ба осмон расидаанд, ва Худо бадихи вайро ба ёд овардааст.”» Review and Herald, December 6, 1892.

Онҳое ки аз Бобил берун омада, ба онҳое ки дар роҳи одилон қадам мезананд мепайванданд, ба воситаи оби таъмид, ки бо номи сегонаи осмонӣ рамзӣ гардонида шудааст, ба рама қабул карда мешаванд. Одил шумурдашудагон, хоҳ онҳое ки ҳоло паёми ба Юҳанно дар Патмос расонидашударо мешунаванд, хоҳ онҳое ки баъд аз он аз Бобил даъват карда мешаванд, ҳама бо қабули Рӯҳулқудс одил шумурда мешаванд. Он иттиҳоди илоҳияти Рӯҳулқудс ва инсонияти одамизод ба анҷом расонида шуд, чунон ки ба сифати намуна нишон дода шудааст, вақте ки Масеҳ табиати инсониро бар худ гирифт. Яксаду чихилу чор ҳазор дар симои ду шохид муаррифӣ шудаанд: дувоздаҳ писари Яъқуб ва дувоздаҳ шогирд. Бадкорон бо қабилаи сездахум ва шогирди сездахум ифода шудаанд. Ҳар ду «сездах» дар ҳар ду тасвир даъват шуда буданд, то коҳинони Худо бошанд, ва онҳое ки ин даъватро рад мекунанд, бо Исоъ ифода шудаанд, дар ҳоле ки бародари хурдии ӯ Яъқуб онҳоеро ифода мекунад, ки ин даъватро мепазиранд. Ҳам Исоъ ва ҳам Яъқуб ҳар ду Адвентистони рӯзи ҳафтуми Лоудикияро дар охири ҷаҳон ифода мекунанд. Як табақа паёми муқаддасро, ки ба воситаи навиштаҳои пайғамбар расонида шудааст, мепазирад ва ба Исроил табдил дода мешавад, дар ҳоле ки Исоъ номи худро нигоҳ медорад.

Албатта, дар ин нӯҳ сатри Алфа ва Омега боз бисёр чизи дигар низ ҳаст, зеро ин фақат хулосаи кӯтоҳе аз оғозҳо ва анҷомҳо дар Каломи Худо буд.

Нӯҳ хати таърих, ки таърихҳои нубувватиро аз офариниш то Омадани Дуюм намояндагӣ мекунанд. Ҳамаи ин нӯҳ хати нубувватии оғозҳо ва анҷомҳо бевосита ба се ояти аввали боби якуми Ваҳй пайвастанд. Он се оят нишон медиҳанд, ки Ваҳйи Исои Масеҳ, ки андаке пеш аз баста шудани вақти имтиҳон кушода мешавад, зуҳури қудрати офаринандаи Худост. Кадам қудрати дигар метавонист чунин шаҳодати мураккаби ба ҳам бофташударо аз шохидони гуногун, ки шаҳодати худро аз замони Мӯсо то замони Юҳаннои Ваҳйнигор додаанд, бино намояд?

Пойафзоли худро бикаш, зеро ин ҷо замини муқаддас аст.